

Thyholmske provindsial Ord og Udtryk

samlede af Winther

Ved TORSTEN BALLE

CHRISTIAN HANS WINTHER var sognepræst i Hvidbjerg-Lyngs fra 1822 til sin død 1851. Hans ordsamling, der findes i NKS 812, 4°, er ikke dateret, men den er benyttet af C. Molbech i Dansk Dialect-Lexicon 1841 (M. D. L. XXVII, nr. 11). Den er vel ikke tilnærmelsesvis af omfang og værdi som Caspar Schades store dialektbog *Idioticon* 1807 fra Mors, men er dog ret god og fyldig.

Ordforklaringerne er korte, men alligevel oftest beundringsværdigt rammende. Udtalegengivelsen har naturligvis voldt Winther vanskeligheder, da han stort set måtte klare sig med almindelige bogstaver. Det synes især at have været tilfældet for de ords vedkommende, der på rigsdansk ender på *-e*, men som på vestjyske dialekter mangler dette *-e* og desuden har en mere langtrukken udtale end på rigsdansk. Denne længde er det ofte nødvendigt at finde et skriftligt udtryk for, når man vil gengive udtalen, da ordene ellers kan komme til at se ud som andre ord, der egentlig skulle skrives med de samme bogstaver, men har en forskel i udtalen og betyder noget andet. Sådanne udtaleforskelle har Winther som andre egnsfremmede måske ikke kunnet høre i den første tid, han var på egnen. Senere, måske efter nogle misforståelser, har han så lært at høre forskel. I ordsamlingen har han flere ordpar, hvori en lille udtaleforskel mellem to ord giver forskellig betydning. Det er, som han ligefrem har samlet på dem.

Disse ordpar har i regelen det fælles, at det ene af de to ord af ham opfattes som langt og det andet som kort. Længden er angivet på forskellig måde, der kan f.eks. være indskudt et *h* som i *Kjahr* (kærne), der sættes op imod *Kjaer* (kær, mose). Også i andre ord, end dem, der er stillet op i par, har han på forskellig måde angivet længde, i *nooser* (næsvis ransagning) ved dobbelt bogstav, men ofte har han uden videre brugt rigsmålets endelse *-e* i sådanne ord, skønt det ikke udtales. Dette *-e* er da også en angivelse af, at ordet udtales ”langt”.

Men disse forskellige måder at gengive længde på slog ikke altid til, og han tyede da i sin knibe til de tegn, man dengang brugte for at betegne lang og kort stavelse, nemlig en streg over en lang og en bue over en kort stavelse. Disse tegn bruger Schade meget i *Idioticon*, men i denne ordsamling er de sjældne. De er i denne gengivelse erstattet med betegnelserne {langt} og {kort}. I ord som *Broi* (knippe), *Dryw* (snedrive), *Kjeld* (brønd), *Trov* (arbejdsbed), *Vei* (vægt), hvor længden er angivet med en streg ovenover ordet, ser man, at hvis en sådan angivelse ikke var der, ville ordene kunne misforstås (brud, drøj, Kjeld (navn), trug, vej). I disse ord er det konsonanten (medlyden) til sidst, der er lang, og det er nok det, der har gjort det vanskeligt for Winther at betegne længden på anden måde. På samme måde er længde angivet f.eks. i *Qvæg* (bærme), *Lim* (kost) og *Vaas* (enkeltsnoet halmbånd). Her er det vokalen (selvlyden), der er lang, og

han kunne have angivet længde på en anden måde, f.eks. ved at indskyde et *h*, men måske har det moret ham at skrive ordene sådan, at man kunne se, at de betød noget andet, hvis længdebetegnelsen manglede (kvæg, lim, vås). Buen, der betegner kort udtale, er brugt f.eks. i *Vud* (vod, fiskegarn) i modsætning til *Vud* (våd, fugtig), der har længdestreg oven over ordet.

Iøvrigt taler ordsamlingen for sig selv. Mange af ordene er almindelige i vest- og nordvestjysk dialekt, men der findes også ikke få sjældne ord, som ikke har haft så stor udbredelse. Nogle af dem bruges næppe mere på Thyholm, og man må være taknemmelig for, at de er bevaret.

A

Aae - kalde Thyholm[boerne] en Bæk. - *Aantesifywr* - Næstsidsste Aar. - *Aasæt* - Fading til en Vogn. - *Ailen* - Anderledes. - *Ais* - Anders. - *Aier* - Andre Folk. - *Aller* - adverb. - a: aldrig - Subst. - b: Alvor. - *Amdam* - Stivelse (Ved Ordet Stivelse forstaaes her Fiskebeen, som sættes i Klæder, f. E. Snørlive). - *Anteguer* - Forgaars. - *Attes* - Forringes, gaaer tilbage. - *Atling* - Den ringeste af et Tillæg, f. E. af Gæslinger. - *Avved* (fynsk Akkauved) - Bagvendt.

B

Baar - Barn. - Plural. *æ Baer* - Børnene. - *Baagsmæk* - Bagkurv til en Vogn, som oftest af Træ. - *Baller* - Bælge af Ærter etc. - *Billeder* - Skilderier. - *Bellader* - Blæsebælge. - *Bielstrer* - a: Naar en Hund smaagiøer. - b: Et Barn smaaskiender, for at det ei kan faae, hvad det vil. - *Bøile* eller *Boiel* - Gilde, hvad enten Bryllup, Barsel, Liig o.s.v. - helst om første. - *Bovr* - Bord. - *Bohst* - Børste. - *Bomrer* - Banker paa. - *Boie* - Budde, tilsige. - *Bovn* - Smuk, fyldig. - *Braane* - Pudse Lyset. - *Brynge* - Et Knippe Foder - eller Halm. - *Bommerflyv*, *Bløflyv* - Spyflue. - *Broi* [kort] - Brud (En). - *Broi* [langt] - En Lok Hør, som kommer i og af Brøden paa eengang. - *Bløi* - Blod. - *Bøll* - Bylder. - *Bøller* - a: *Bølger*. - b: Folder paa Klæder. - *Bøil* eller *Bøgl* - Aflukke i Stalden til Creature. - *Buttel* - Bouteille [flaske]. - *Bønse*, verb. - At sætte Trækar i Vand for at tætte dem.

C

Chræn - Christen. - *Chræn Chrænsen* Christen Christensen.

D

Dar - Dør. *Darring*, med Tillægsordene *over-* og *under-* - Det øverste Stykke eller nederste Stykke af Dørkarmen dvs.: Dørtærskel eller Dørtrin. - *Davfloer* - Dagflod, naar Solen mildner i Frostveir. - *Draagi* - Andrik. - *Dirl* - Tøie (kaldes og Triller) (Uld kartet til Spinding). - *Drebel* - Drøv, af et drøvtyggende Dyr. - *Drøvtedavs* -

Drivtedags) = Kl. mod 3 Eftermiddag, naar Folkene efter Middagssøvnen begynde Arbeidet. - *Drøvtenstid* - Markarbeids-, Pløle- og Sædetid. - *Drøvl* - En, som er langsom til sit Arbeide. - *Drynni*, Subst., at *drynnie*, verb. - Bruges om et Slags Lyd, Stønnen, som Fækreaturene give fra sig. - *Drimler*, verb. - Er langsom, skynder sig ikke. - *Dræsel* - Kamp, Strid. - *Dratte* - Tabe, bortkaste. *Dryv* [langt] - Sneedrive. - *Djælkin* - Gollere, Hannerne af Hampplanten. - *Dull* - Et løst Fruentimmer. *Dovr* - Davre. - NB. *Frokost* er herfra forskiellig, denne spises strax om Morgenen og bestaaer i Smørrebrød, koldt Øl og en Dram. Davre spises Kl. 9-10 og bestaaer i varmt Mad v. c. Øllebrød o.s.v.

E

Emter - Taler smaat om noget, man ej veed tilvisse - ymter. - *Engelangs* - langs med Siden af en Ting.

F

Faale - a: Et farligt Menneske. - b: Et ondt Menneske. - c: Et dygtigt Menneske. - *Far* [langt] - Før. - *Faller* - Byder paa en Ting. - *Fanter* - Puster over sit Arbeide, stønner. - *Faim* - Favn (Et Maal), f. E. i Faim Sime). - *Feddel* - a: En arm Hest. - b: Frille, Maitresse. - *Fesler* - a: Vrævler. - b: Holder ingen Orden. - *Finstrer* - Løber omkring. - *Fiyver* - Fjorden (in specie Liimfjorden). - *Fjæler* - Gjemmer, skjuler. - *Fløjten* - Gaar raskt fra Haanden. - f. E.: Arbeidet gaar fløiten dvs.: raskt. - *Flirer* - Leer lumskt ad en Ting. - *Flaus* - En uordentlig Arbeider. - *Flimski* - a: En Falsk, som sladrer. - b: En løsagtig. - *Flov* - Flue. - *Fomler* - Føler efter noget. - *Frammist* - Forrest, først. - *Frammes* - Kjøkken eller Bryggers. - *Fueraa* [langt] - Forud, foraf. - *Futter*, verb. - Naar Smaasnee eller Sand flyger med Vinden. - *Fuier* - Foder til Creature. - *Fuddie* - Fuure paa en Ager. - *Fuvler* a: Fælder Haar. - b: Gaaer i Forraadnelse. - *Fæl* - En Fiil. - *Fæle*, verb. - Fiiler.

G

Gaaelhoste - Kighoste. - *Gaang* - a: Gang, Forstue. - b: *Hiulsgaang* er Hiulfællene. - *Gante* Et uanstændigt Menneske. - *Ganning* - Beqvemt, passende, f. E. det er min *Ganning*. - *Gannier* - Seer til noget. - *Gai* - En Pidsk med lang Snoer og en kort Træpind til Skaft. - *Gemien* Nedladende. - *Gimmer* - Et Faar i 1ste Aar, som ei har faaet Lam. - *Giar* - Giær, deraf *Giaes* og *Gjøes*, verb. - Gjæres. - *Graile* eller *Granning* - Nabolaug. - *Graaner* - Stirrer høit op, seer efter. *Graendkok* - Hjelpkokkekonen ved Gilder. - *Grinner* - Leer, smiler lumskt. - *Grønning* - En yndet Ret af Fidtgrevet og Grød kogt sammen. - *Gryller* - a: Naar Barnet smaagræder. b: Faarekyllingen snurrer. - *Grøvver* - Fidtgrevet, det som bliver tilbage, naar Tælle el. Fidt er afsmeltet. - *Gomle* - Tygge længe og besværligt paa noget. - *Gjaaler* - Skylder Penge - er i Gield. - *Gjenst* - snart. - *Gjævr* - En smal Viig af Fjorden ind i Landet. - *Gløi* - a: Gloende. - b: Stadselig. - *Gyvt* - Et Foder Æde, som paa engang gives Fækreaturene. - *Golm* - Støi og Allarm af mange Folk. - *Gyngler* - a: En Dagdriver. - b: Som kjøber det unyttige og sælger det nyttige. - *Guddommelighed* - Uorden dvs.: f. E. det gaaer i en Guddommelighed - hulter til bulter.

H

Harmt - Nedslagen. - *Hailæ* - a: Handelaug til en Ting. - b: Plovshandelen. - *Hebben* - Kræsen. - *Heiring* - En ildeskikket, utildannet Ting. - *Hjontheiring* — En Myg el. ler anden myglignende Insect. - *Hjaller* - Sladder. - *Hjamsk* - a: Som ei har udsovet. - b: Som ei er ret klog. - *Hjavs* - Et menneske, som bestiller meget, men er uordentlig dermed. - *Hiæld* - En Fiskegallie eller Rane til at tørre Fisk i. - *Huæ* - Hoved - Plural. - *Hvoier* - Hoveder. - *Hvans* - Hvad? - *Hvep* - Hastig til Vrede. - *Hveir* - Det Stykke i Bagvognen, hvorpaa Langvognen er fæstet. - *Hverrestien* - Slibesteen, som drejes ved en Vinde. - *Hvelp* - Hundehvalp. - *Hvimser* - Tripper omkring for at lede efter noget. - *Hvoims Ager* Tværager, for Enden af andre. - *Hvingler* - Tudsker, bytter. - *Hvingelsindet* - Ustadig, vankelmodig. - *Hvæssemmer* - Løber allevegne om. - *Hvims-ærind* - a: Hurtigt Ærinde. - b: hemmeligt Ærinde. - *Hovvind* - Som har en god Hukommelse. - *Hysler* - Fløiter med Munden. - *Høvder*, med Tillægsordet *smaa*, er Gjæs, Ænder, Høns, ogsaa Rotter, Muus o.s.v. - *Hovsom* - Temmelig, lempelig. - *Hov* - Et Indlukke i Kiær eller Mark - til Kalve, Gjæs, Sviin etc. - *Hovver* - Synes godt om. - *Hueser* - Strømper. - *Hæsk* - Slag. - *Høger* - Truer med Haand eller Stok. - *Hyvfyld* - Fuldmaane.

I

Jar - Jern. - *Jav* - Travlhed. - *Jeller* - a: Klynker. - b: Smaaskiender. - *Iløs* - Ledig. - *Jens* - Eens. - *I Jaes* - I Aftes. - *I Guer* - I Gaar. - *I Daa* - I Dag. - *I Maaer* - I Morgen.

K

Kaab - Kube. - *Kaaer* - Kar. - *Kaar* - Subst.: Karte. - *Kannier* - Seer i Veiret. - *Kakel* - Kakkellovn. - *Kamper* - Mager Hest. - *Kjaer* - Kjær, Mose. - *Kjahr*, en - a: Kjerne af Frugt. b: Smørkjærne. - *Kjeld* [langt] - Brønd. - *Kisom* - Kjedsommelig. - *Klaamper* - Træder haart. - *Klodser*, verb. - Hjælper, f. E. det *klodser* ikke, hjælper ikke. - *Kløe* - Udslæt, denne er Thyholms Landeplage. - *Kloi* - Aarsgammel Føll. - *Komper* - Klumper paa Suppe. - *Kneit* - Dreng dvs.: Knegt. - *Knak* - En Tue, Knuld paa Marken. - *Knulter* - Et lidet Menneske. - *Krebel* - Halt, Krøbling. - *Knet* - Hastig, hidsig. - *Knavs* - Ureenlighed, f. E. i Korn. - *Knøv* - Smuk, peen. - *Kretter* - Kløer. - *Kreil* - Menneske eller Dyr, som er for svag til Arbeide. - *Kvot* - Spillekort.

L

Laarer - Gaaer hurtig. - *Latter* - Lægter. - *Læpper* - a: Læberne, - b: Beslag til Træskoe. - *Læer* - a: Giver Lyd fra sig. - b: Knurrer, skiænder. - *Lat* el. *Læt* - Lærred. - *Leier* - a: Læder. - b: Afsæt til en Høstvogn. (NB. i Himmersyssel kaldes disse Leirer). - *Lier*, verb. imperf. - a: Leer. - b: gaaer raskt fra Haanden. - *Lings* - Som har tabt sine Penge i Spil. - *Lim* [langt] - Fejekost. - *Liim* - Mergel. - *Lægskeer* - Kaldes de 2 Stk. Træ, som omfatte Forenden af Langvognen, hvorigjennem Naglen gaaer. - *Leeghammel* - Svingeltræ. - *Løvtes* - Gjæres (om Deig). - *Løvver* - Leveren. - *Loien* - a: Laadden. - b: huul, skalkagtig. - *Lov* - Lue. - *Luv* - Hue. - *Lokked* - Besvangret. - *Lotter* (dvs.: lytter) - Lurer, hører efter. - *Lyre* - Røghullet i Huusmønningen, istædet for Skorstens Piben.

M

Maar - Morgen. - *Masi* - Qvist, Knast. - *Meidaa* - Middag. - *Meislav* - Middagstid. - *Meisælæ* Middags Søvn's Tiden - paa Thyholm fra 12 til 3 uden Decourt. - *Miskundhed* - bruges om en Ting, som har hverken Ende eller Begyndelse. *Mier* - lader Vandet. - *Mumler* - Taler sagte. - *Murker* - a: Skiender stille. - b: Naar et sygt Lem verker. - *Mublifuld* - Naar en har spiist meget. - *Muvle* - Muggen. - *My* - Miød.

N

Namst - v. c. Jeg har ei *namst*, hvad du sagde - ei forstået det. - *Naller* - Nelder. - *Naske sig* - Kløe sig. - *Neile*, adject. - Nederlig. - *Neiel* og *Neile*, Subst. - Negle. - *Nætter* - Nadvere. - *Neislaae* - Dørtrin. - *Neilinger* - Den yderste afbrudte Ende af Hesteskosøm. - *Nimmer* - Tager fat, fænger. - *Nooser* - Næsvis Randsøgning (f. E. hvad *nooser* du efter i mine Gjemmer?). - *Nyling* - Jord udlagt til Græsning første Aar dvs.: Nybaarer. - *Nyster* - Fomøiet, glad. - *Nuæden* - a: Kræsen. - b: Accurat i sit Arbeide. - *Nøg* - a: Arm, ringe. - b: ufrugtbart. - *Nyv* - Nøie, sparsom. - *Nojen* - Nem paa Hænderne. - *Notler* - Foretager sig smaa Haandarbeider.

O

Obere - Aborre. - *Oi* - Odde. - *Ojen* (andre Steder: Unden) - Middagsmad. - *Oes* - Plov-Aas. - *Opskiær* (a. St.: Opskiver) - Høstgilde. - *Ovsel* - Skulder, Axel. - *Ovsen* (dvs.: Oxen) - Naar Koen er begiærlig efter Parring. - *Oppermand* - Anfører, Ophavsmand.

P

Pallipræker - En, som sladdrer om alt ubetydeligt. - *Pæsen* - Tyk og feed. - *Pludder* - Ufornuftig Snak. - *Pludderkok* - Kalkunsk Hane. - *Poll* - Galtgriis i 1ste Aar. - *Pold* - Hattepuld. - *Præser* - Kappes ved Arbeidet. - *Pruft* - Lige ud, v. c. - han gaar saa *pruft*. - *Pofler* - Skiender, knurrer. - *Pøtt* - Skudtørvegrav. - *Puæs* - Pose.

Q

Qvak - Syg. - *Qvar* - v. v. Bliv *qvar* dvs.: Bie lidt. - Tie *qvar* - tie stille. - *Qvas* - Itu, istykke r. - *Qvæg* [langt] eller *Qvæge* - Bærme. - *Qvarer*, hvortil altid føies: et Par Q v. - En Haandqværn. - *Qveilas* - Det sidste Læs høstede, som hjemages. - *Qvidder* Munter og frisk, v. c. han seer saa *qvidder* ud.

R

Raaænd - Rane i Skorstenen. - *Raaænd* - a: Naar man har udrettet sit Arbeide. - b: Naar man har skiendt paa een, man var vred paa, v. c. han fik en god *Raaænd*. - *Ravl* - En Slags smal Siv. - *Radstang* - Vognaxel. - *Rap*, Subst. - a: Slag af en Stok o. s. v. - Adject. - b: Hurtig, hastig. - *Ramsk* - Glubsk til Arbeide. - *Raag* - Strid - Uld eller Haar. - *Reebtændet* - Som har langt mellem Tænderne. - *Rej* - Bange. - *Ræ* - Opdrevet Tang (som samles til Gjøde). - *Ræning* [langt] - Regning. - *Reining* - Redning. - *Ristsyge* - Koldfeber. - *Rimsen* - Fabler. - *Rossom* (dvs.: Rosmer) - Vipperne paa Havren. - *Rosted* - a: Rusted. - b: Forkjølet, ondt for Brystet, hæs. - *Roeler* Græder stærkt. - *Roel*, Subst. - Graad. - *Rut*, Adject. - a: Ødsel. - Adverb. - b: Hastigen. - *Rodkaal* - Kaalrabi u. J. - *Ryger* - Giver Lugt.

S

Saller - Aftager, v. c. Hævelsen *saller* dvs.: aftager. - *Slaaski* eller *Slaari* - Et uordentlig paaklædt Menneske. - *Slavs* - Et Menneske, der er uordentlig i sin Gjerning. - *Deraf Slavserie* - Uordentlighed, Svinerie. - *Snaage* dvs.: snage - Lede efter noget. - *Sleng* - a: Stor Forsamling af Fremmede. - b: Stundom: Uorden. - *Slud* eller *Slude* - a: En kort Stok, som bruges til at drive Creature med. - b: Et klodset Mandfolk. - *Skrav* - Den 4-kantede Ramme, som lægges paa Høstvognen. - *Stanting* - Et halvvoxent Menneske. - *Staarisse* - En Tosse. - *Staane* (dvs.: stunde) - Have Sind for, trage efter noget. - *Straag* - Net, smuk. - *Snu* - Gesvindt, snild. - *Snuer* - a: At tage en Priis Tob[ak]. - b: Lugte til noget. - *Snorr* - Hastigsindet. - *Snøg* - Net, peen. - *Snøtte* - Nem paa Hænderne til all Ting. - *Skollen* - Naar en ryster af Vaadhed og Kuld. - *Skjevt* - Velskikket til en Ting - f. E. Han er ret *skjevt* dertil. - *Støvt* - Hiulbør. - *Skiærknyv* - Hakkelsekniv. - *Skold* - Kogt -f. E. Melk. - *Skovn* - Gnieragtig. *Stiarer* - Stierner - deraf *Stiaræd* - stierned. - *Smærer* - Hvidkløver. - *Strent*, *Strangle* - Haspetræ. - *Sendels* - Foræringer til Gilde, v. c. Høns, Smør, Æg o. s. v. - *Solestlav* - Ved Solens Nedgang - *Sæss* - Den Rad store Steen, som udgjøre Forhøiningen bag Fækreaturene. - *Sølle* - Mager, syg.

T

Traant - Travelt. - *Tammestet* - a: Mæsket. - b: Klein modig. - *Taari* - Tosse. - *Tær* - Tør. - *Taalle* - Taalig, naar et Dyr er tamt. - *Tærre* - Tarv, Bedste. - *Tærm* - Tarm. - *Tralli* - Et aldrende, uanseeligt Fruentimmer. - *Tulli* - Et lille Barn. - *Trov* [kort] - Trug. - *Trov* [langt] - Det som andre Stæder kaldes et Beed: så længe man nemlig kjører eller arbeider paa eenang - fra man spænder for til man spænder fra. - *Tværdrøvn* - Trodsig, modtvillig. - *Tommelvorn* - Unem paa Fingrene, f. E. naar de ere kolde, og man ei ret kan tage med dem. - *Tøkkes* - Synes om en Ting. - *Tov* - Kaldes Efteraars Ulden. - *Told* - Agerreen. Skielreen.

U

Udedar - Uderdør, den yderste Dør. - *Ulli* - Olie. - *Uln* eller *Ule* - Gaer i Forraadnelse. - *Ummevær* - Umagen værd. - *Unger* - Yngre. - *Ug* [langt] - Vugge. - *Uvn* - Avner. - *Uvsku* dvs.: Udskud - Halvtag ved Siden af et Huus. - *Usskiel* - Uret. - *Uurkoer* - Vaarkorn. - *Uurrov* - Vaarug. - *Uurdavr* - Foraarsdage.

V

Vaas [langt] - Halmbaand. - *Vais* - Ophøiet, indgrøftet Vei. - (Chausée). - *Væanningstræe* - De Træer, hvori Vognstierten sidder - I Fyen: Fortiyver - I Jylland: Kindingstræer. - *Vild* - Væld, Kildevæld. - *Vævl* (kaldes et Par *Vævl*) dvs.: En Vævestoel. - *Vanter* - Fattes noget. - *Vei* [langt] (en) - Bismær, Vægt. - *Vims* - Hastig, snar. - *Veiele* - Veirligt. - *Voinsdaa* - Onsdag. - *Vorri* - Orne. - *Voin* - Vunden i Spil. - *Vutter*, verb. - Vogter. - *Vutter*, Subst. Vorter. - *Vud* [langt], Adj. - Vaad. - *Vud* [kort] eller *Vuj*, Subst. - Vodd - Fiskegarn. - *Vutt* - Urt, nybrygget, men ugiæret Øll. - *Vullen* - Uldent. - *Vulk* - Valke.

Y

Yv - Øie. - *Yvs* - Økse. - *Yvvel* - Juul. - *Yvver* - a: Koe-Iver. - b: Iver - Fliid. - c: Iver - Mands Navn.

Æ

Ævler - a: Vaaser. - b: Begynder Klammerie med Ord.
- *Æl* - Regnkule - (kortvarig Regn). - *Æter* - *Ærter*. - *Ætter*
- Efter. - *Ættedavs* - Efterdags.

Ø

Øvn - *Øine*. - *Øvnsiyn* - *Øiesyn*. - *Øl* - Læderrem.

I ordlisten er brugt enkelte latinske grammatiske betegnelser, nemlig:

Substantiv - navneord, *verbum* - udsagnsord, *adjektiv* - tillægsord, *adverbium* - biord, *pluralis* - flertal. Betegnelserne er oftest forkortet.

I [] tilføjelser af udgiveren.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1969, side 292-302).